

Lemminkäinen

Pekka Ervastian esitelmä 28/2 1915

Samalla kun Kalevalaan on kätkeytyä okkultista tietoa, on sen muoto taiteellisesti ehjä. Jos okkultismia esitetään ainoastaan älylle, syntyy siitä filosofia, mutta kun sitä esitetään elävästi niin, että se vaikuttaa koko ihmisen luontoon, turvaudutaan taiteelliseen muotoon; se silloin aina vaikuttaa, että kirjaa voi lukea kuka tahansa ja saada siitä hyötyä itselleen. Vaikka muoto on jonkin tietyn ajan mukainen, voi siinä silti olla salaista sisältöä, ja vaikka Kalevala ei ylevyydessä ole Uuden testamentin arvoinen, ovat sen sankarit kuitenkin suuria ja yleviä.

Kalevalan kertomukset ovat kuin satuja, mutta niistä kuitenkin käy ilmi, että on kysymys muustakin, todellisista syivistä asioista, luomisesta yms.

Lemminkäinen on se sankari, joka on kenties inhimillisin. Esimerkiksi hänen seikkailunsa saaren immen kanssa. Iloitsemme, että meilläkin Pohjolassa on kuumatunteinen ihminen, jokin Espanjan Don Juan, ja samalla reipas, rohkea, miehekäs mies, joka kuitenkin rakkaudessaan ei voi olla uskollinen. Nämä ominaisuudet tekevät Lemminkäisen erityisen inhimilliseksi.

Lukiessamme salatieteellisesti Kalevalaa, emme kuitenkaan kiinnäy Lemminkäisessä näihin seikkoihin, vaan siihen, että hän hukkuu Tuonelan virtaan ja että hänen äitinsä herättää hänet kuolleista. Tämä selvästi viittaa jälleensyntymiseen. Äiti, luonto, herättää meidän uudestaan elämään, jatkamaan kesken jäänyttä työtä, jossa emme vielä onnistuneet, kuten Lemminkäisen, joka hukkuu kesken toimintaansa.

Kaarle Krohn on myös huomauttanut, että samoin germaanien Balder, Jeesus Kristus ja Lemminkäinen tapetaan ja herätetään ylös. Siitä syystä tämä tiedemies luulee kaikkia taruja kristillisiksi. Mutta tässä hän varmaan erehtyy, sillä sama myytti esiintyy jo hyvin varhain, esim. egyptiläisillä.

Kun käytämme okkultisia avaimia, tulemme vielä rikkaampiin tuloksiin Kalevalan okkultismista. Voimme löytää erilaisia avaimia Kalevalaa selittämään. Jos käytämme teologista avainta, luomista koskevaa avainta, saamme että Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen vastaavat Jumalan kolminaisuutta: Väinämöinen Isää, Ilmarinen Pyhää Henkeä, Lemminkäinen Kristusta, Poikaa. Kun näin katsomme ikäänkuin Jumalasta päin Kalevalaa, silloin Lemminkäinen vastaa poikaa, niitä jumalaisia voimia, tunteen kannalta katsottuna, jotka liikkuvat ihmisen hengessä. Väinämöinen tahtoa, Ilmarinen järkeä, älyä.

Kun vertaamme uutta Kalevalaa vanhempaan Kalevalaan, huomaamme, että Lemminkäisen tarussa on esitetty salatieteellisiä asioita, mutta että siinä on sekoitettu yhteen erilaisia episodeja. Lönnrot koetti yhtäjaksoisesti kuvata Lemminkäisen elämää. Lemminkäinen kyllästyi vaimoonsa Kyllikkiin ja lähti kosimaan Pohjolan neittä. Oikeastaan Kyllikki-episodi ei kuulu Lemminkäisen yhteyteen, vaan Ahti kuuluu Kyllikki-episodiin, vaikka sitten huomataan sisästä päin katsoen, että Ahti ja Lemminkäinen on sama voimahenkilö, vaikka hän esiintyy eri nimillä. Lemminkäinen on Ahtina kuvaamassa toista kohtaa voimien toiminnassa, toista aikakautta ja jaksoa voimien vaikutuksessa ihmisessä. Sisäisesti ne ovat (nim. Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen) jumalaisia voimia, sisäisiä, sielullisia voimia, jotka tahtovat pelastaa ihmiset, yhdistää ne itseensä ja lähtevät kosimaan tiettyä olentoa.

Ihmisiin, monadit, ruumistuvat eläinmuotoihin nostaakseen ne ylöspäin, pelastaakseen ne. Korkeampi minuus kosii alemmaa muotoa ja yhtyy sen kanssa. Tätä kuvataan myös Kalevalassa. Sen sankarit lähtevät valon ja onnen mailta Pohjolaan kosimaan ihmisten tyttäriä. Lemminkäisen kosintaretki saaren neitosten joukossa kuvaa monadin laskeutumista ruumiiseen. Pohjolan neidon kosinta kuvaa myös myöhempää aikaa, – sitä, kuinka pimeydessä eläviä sieluja lähtee pelastamaan, »kosimaan» ja »naimaan» nämä jumalaiset sankarit.

Mutta voidaan myös sanoa, että nämä sankarit kuvaavat eri teitä; Ilmarinen älyn ja toiminnan tietä, Lemminkäinen tunteen ja hartauden tietä, Väinämöinen viisauden tietä. Silloin

huomaamme, että jokainen ihminen, joka tulee kulkemaan bhaktin eli pojan tietä, on näytellyt ennen elämässään rakastajaa, Ahtia, Lemminkäistä; hän antaa tunteittensa kuohua ja hankkii siten viisautta. Hän aina esittää rakastajan osaa ja vasta väsyttyään aina etsimään uutta, hän tahtoo löytää sen, johon voi kiintyä, jota voi iankaikkisesti rakastaa päästäkseen huikentelevaisuudestaan, löytääkseen Pohjan tytön, oman itsensä, sillä muuten hän etsii vain itseään toisista ihmisistä. Vasta löydettyään jumalaisen puolisonsa, oman itsensä, hän voi rakastaa. Hän saa viisailta kuulla, että on olemassa ihana Pohjan impi pimentolassa, monen vaaran takana. Sitä hänen täytyy lähteä etsimään, sillä hän ei saa rauhaa muualla; hän lähtee etsimään omaa itseään. Mutta hän on saanut kuulla, että sitä varten hänen täytyy valmistua, puhdistua, varustautua matkalle.

Hän kysyy ensin kahdesta muusta talosta, onko siellä jo Pohjola, mutta vasta kolmannesta hän sen löytää. Ensimmäinen talo on fyysinen tajunta, aivot, ja hän kysyy: »Saanko näillä silmilläni nähdä jumalaisen itseni?» Silloin pieni poika, ihmisen persoonallisuus, vastaa, ettei hän vielä ole kokenut. Toisessa talossa akka kiukaalta, astraali- eli tunneruumis, vastaa. Huonosti kävisi, jos ihminen luottaisi kuvien harhaan. Hänen täytyy matkustaa vielä eteenpäin. Vasta kolmannesta talosta hän sen löytää: ihminen tulee puhtaaseen älyruumiiseensa ja huomaa, että älyn silmällä hän voi nähdä. Se on syntynyt siten, että ihminen on voittanut päivätajunnan, unitajunnan, ja kaivautunut puhtaaseen järkeensä, jonka silmällä hän jo voi nähdä Pohjolan, sen maailman, jossa hänen jumalansa on. Silloin häntä vastaan ensin tulee Pohjan akka, inhimillinen tietämättömyys, ja kysyy: »Mitä sinä täällä teet?» Silloin ihminen on kasvattanut itsessään laulajakykynsä ja laulaa, puhdistaa itsensä älyllisessä ponnistuksessa, ajaa kaikki syrjäiset, heikkouden ja synnin, pois Pohjolan tuvasta. Mutta Pohjolan paimen jää tupaan; ihminen paljastaa viimeisen heikkoutensa; hän vihaa ja halveksii Pohjolan paimenta, eläimellisen syntisyyden edustajaa, eikä tunnusta sitä itsellensä, ei tahdo laulaa sitä ulos, joka ei hänelle kuulu, hän paljastaa Akilleen kantapäätänsä. Nyt Lemminkäinen tahtoo itsessään piilevän Pohjanneidon omakseen, omassa syntisessä itsessään. Hän tahtoo sitä Pohjan akalta. Mutta akka sanoo, ettei sitä hevillä anneta, ilman määrättyjä ansiotöitä: on hiihdettävä ensin Hiiden hirvi, tultava ensin oman älynä käyttöväliseen herraksi, hallittava oma ajatuksensa, joka saattaa palvella pahaa. Lemminkäinen on innostuneena valmis sen tekemään, mutta ei onnistu, vaan nöyrytyy ja pyytää apua luonnolta ja Jumalalta; ja sisäisen rukouksen ja mietiskelyn avulla hän voittaa ja vangitsee Hiiden hirven. Mutta akka vaatii nyt häntä suistamaan Hiiden tulisen ruunan. Ihminen ymmärtää, että astraalitunne on hillittävä: hänen täytyy oppia istumaan oman hevosensa selässä. Lyhyemmässä ajassa tämä onnistuu, kun kerran ajatuksen ovat hillityt. Mutta akka vaatii vielä, että hänen pitää ampua Tuonelan joutsen. Ja ihminen ymmärtää, että vaikka hän jo voikin nähdä Pohjan neitosen, kun hän hillitsee ajatuksensa ja tunteensa, niin hänen täytyy lisäksi päästä oman ruumiinsa herraksi, ennen kuin hän voi omistaa Pohjan neidon; hänen täytyy ampua Tuonelan joella uiva joutsen, hallittava ihmisen eetteriruumis, joka on silta näkyvän ja näkymättömän maailman välillä. Eetteriruumiissa asuvat kaikki taipumukset, kaikki kyvyt. Nyt vaaditaan, että hän voisi yhtyä korkeampaan itseensä, jumalaansa, pitää sisäiset häänsä; eetteriruumiin, ihmisen luonteen on oltava niin puhdas, ettei hän voi kyetä mihinkään pahaan. Ampuminen nuolella yhdellä kertaa merkitsee, että se on otettava käsiinsä ikään kuin kuolleena, vapaana itsekkyydestä, jolloin vasta voi antaa luontonsa Jumalan palvelukseen. Lemminkäinen lähtee ampumaan Tuonelan joutsenta, mutta ei ota lukuun Pohjan paimenta, vanhaa karmaansa, joka väijyy häntä elämän ja kuoleman rajalla ja jonka ihminen on ylpeydessään kieltänyt ja jota hän vihaa. – Mutta voitto tapahtuu vasta rakkauden avulla! – Siinä Lemminkäisen traagillisuus: hänet ampuu märkähattu Pohjan paimen.

Lemminkäisen täytyy syntyä jälleen, ennen kuin hän voi jatkaa. Lemminkäinen ajattelee kuollessaan: »Voi, etten osannut suojella itseäni matkalle lähtiessäni tuolta myrkyltä!»